

umkunsten, en bedoelt daar uitsluitend ‘alle activiteiten op het vlak van *dramatische kunst*’ mee, te weten: alle vormen van teksttheater, muziektheater (opera), figurentheater, dans, en alle mengvormen, die gesubsidieerd en erkend worden.

Het voor deze problematiek belangrijkste element van het decreet ligt vervat in de volgende voorwaarde: om aanspraak te kunnen maken op erkenning en subsidiëring moet men de CAO Podiumkunsten⁶ naleven. Daaruit volgt dat er ergens een arbeidsovereenkomst moet bestaan, maar bij wie is van geen tel: het gezelschap of een andere organisatie mag de artiest aannemen. In de praktijk zijn vele theater-, dans- en operavoorstellingen gesubsidieerd. Gevolg: artikel 3, 2° van het KB van 1969 heeft geen belang meer voor die acteurs, dansers (en operazangers), want wie aangeworven wordt als werknemer, valt, zoals eerder gezegd, rechtstreeks onder de sociale zekerheid voor werknemers. De uitzondering die in het KB van 1969 op poten wordt gezet, wordt dus (voor zover het over ‘gesubsidieerde’ acteurs, dansers en operazangers gaat) geamputeerd door dit decreet. Geen slechte zaak overigens, want de problemen van de acteurs en de dansers zijn daarmee, kwantitatief tenminste, voor het grootste deel opgelost: geen theoretische spitstechnologie meer, geen vermenging van water en vuur door de ingewikkelde afsplitsing tussen arbeidsrecht en sociale zekerheid. De band tussen arbeidsrecht en socialezekerheidspositie is dankzij het decreet hersteld, en de toestand is al iets overzichtelijker geworden.

Maar. De terminologie van het decreet is niet gelijklopend met die van de federale regeling. Het decreet vertrekt immers vanuit de subsidieproblematiek en laat zich – zogenaamd – niet in met de problematiek van de sociale zekerheid. Het kan zich ook niet expliciet inlaten met de socialezekerheidspositie van alle ‘schouwspelartiesten’, want daarvoor is het niet bevoegd. Het mag natuurlijk wel voorwaarden stellen voor de subsidiëring. En hoewel de twee regelingen een verschillende doelstelling hebben, komen zij in elkaars vaarwater: het decreet eist een arbeidscontract en onttrekt daardoor de gesubsidieerde acteurs, dansers en operazangers de facto aan de federale uitzonderingsregeling voor ‘schouwspelartiesten’. Dat kan voor conflicten zorgen bij het ontwerpen van een nieuwe federale regeling – cf. infra. Daarnaast zorgt het voor twee snelheden: de artiesten die werken bij organisaties die onder het decreet vallen, zijn betrekkelijk goed af, de anderen, die dus nog ressorteren onder art. 3, 2° KB, zijn beduidend slechter af.

Ten tweede geldt het decreet enkel in Vlaanderen. Voor de Franstalige Gemeenschap is er

een gelijkaardig decreet, maar dat is, dixit onze bron daarover, ‘van lagere kwaliteit’. En Brussel dan? In Brussel hangt alles af van wie (eventueel) subsidieert. Voor organisaties die door de beide gemeenschappen worden gesubsidieerd – niet dat ze talrijk zijn –, kan dat problemen opleveren.

Het gevolg van deze verschillende regelingen is een verregaande verbrokkeling van het landschap. Waar er aanvankelijk keuze leek tussen twee posities, blijken het er nu vier te zijn. De federale terminologie, die uitgaat van ‘de schouwspelartiest’, telt nu enkele blinde vlekken: de Vlaamse en de Waalse ‘podiumkunstenaren’ die werken bij een gesubsidieerde en erkende organisatie maken er geen deel meer van uit. Voor de federale overheid is het dus niet makkelijk om nu te gaan sleutelen aan de sociale positie van de ‘schouwspelartiest’, omdat haar regeling deels achterhaald is door de decretale realiteit en deels niet, maar wel als uitgangspunt moet dienen voor een nieuwe regeling. En dat er nagedacht wordt over een nieuwe regeling voor de ‘schouwspelartiesten’, weerhoudt de ‘podiumkunstenaren’/ ‘decretalen’ er niet van om in deze materie ook hun zegje te komen doen. De vraag is evenwel in hoeverre een nieuwe federale regeling invloed zal hebben op de positie van deze ‘podiumkunstenaren’. Het decreet blijft immers van kracht en wordt binnenkort opgevolgd door een nieuw decreet dat dezelfde krachtlijnen behoudt.

Daarbij komt nog dat er verschillende opvattingen bestaan over waar het nu heen moet met een nieuwe regeling. Artikel 3, 2° afschaffen, hoor je langs de ene kant. Artikel 3, 2° werkbaar maken, klinkt het elders. Schouwspelartiesten moeten kunnen kiezen voor een zelfstandigenstatuut, zeggen sommigen. Nee, want dan gaan de organisatoren hen in zo’n zelfstandigenstatuut dwingen omdat dat goedkoper uitkomt, zeggen de tegenstanders, en een werknemersstatuut is over het algemeen voordeliger voor de artiest. Een volledig uitgewerkt statuut voor alle kunstenaars: beeldende kunstenaars, pop- en rockmuzikanten, acteurs, dansers, klassieke musici, via een radicale hervorming van de socialezekerheidsfinanciering om dat alles te bekostigen? En hoe communautair is deze hele materie?

3. Toekomstmuziek: symfonie voor één croupier

In de afgelopen legislatuur zijn al vijf wetsvoorstellen ingediend om iets te wijzigen aan de situatie van schouwspelartiesten – tussen het moment dat ik dit schrijf en het ter perse gaan van dit artikel kunnen er nog opduiken. In die wetsvoorstellen zijn twee grote lijnen te

herkennen: er zijn de minimalistische – of pragmatische – en de maximalistische voorstellen.

De pragmatische lijn wil beginnen met het blussen van de grootste vuurhaarden, om daarna eventueel specifieke regels aan te passen. In feite kan men stellen dat de pragmatische lijn geen inhoudelijke oplossingen formuleert, maar begint met een kader te schetsen, waarbinnen schouwspelartiesten zouden bestaan. Een hele stap vooruit, daar zal iedereen het mee eens zijn. Probleem van die pragmatische lijn: voor de podiumkunstenaren die al onder het decreet vallen, verandert er dus niet veel, omdat – grosso modo – alle andere schouwspelartiesten in een met het decreet vergelijkbare toestand terechtkomen. Een voordeel daarvan is natuurlijk dat er op die manier al flink genivelleerd wordt: het grote onderscheid dat nu bestaat tussen decretalen en niet-decretalen wordt ontdaan van zijn scherpste kanten. Een bijkomend voordeel is dat er tenminste enige beweging zit in die pragmatische lijn, wat van de maximalistische voorstellen niet kan gezegd worden.

De maximalistische voorstellen schetsen niet alleen een kader maar brengen ook inhoudelijk wijzigingen aan in de sociale wetgeving: nieuwe manieren om werkloosheidsuitkeringen te berekenen, om pensioenen te berekenen, dat soort dingen. Het grootste probleem van dit soort voorstellen is dat ze onvermijdelijk geld kosten – of tenminste, dat ze geld zouden kunnen kosten, want kostenvoorspellingen hebben de neiging om verder uiteen te liggen naargelang de factie die het onderzoek laat uitvoeren meer of minder gekant is tegen een voorstel. En een prijskaartje is schijnbaar een onoverkomelijke barrière om door het parlement te geraken.

Communautair dan? Wel, de Franstalige kant (vooral de ps) is blijkbaar meer geïnteresseerd om de zaak inhoudelijk aan te pakken, de Nederlandstalige kant wil dan weer beginnen met een kader. De zaak lijkt op die manier muurvast te zitten, en veel consensus lijkt er niet bereikt. Ook al omdat intussen ongeveer iedereen zijn wetsvoorstelletje heeft ingediend. André Nayer, de spreekwoordelijke grote expert in de materie en één van de directe inspirators van de maximalistische lijn, verbaasde zich daarover in een radio-uitzending op een Franstalige zender, eind maart ’99. ‘In plaats van twee posities, blijken er nu opeens vijf te bestaan,’ zei hij. *Zes as we speak*, maar hij heeft volkomen gelijk: wie de wetsvoorstellen bekijkt, ziet dat ze allemaal op het continuüm tussen een volledig inhoudelijke regeling en een minimale ingreep liggen, met hier en daar een nuanceverschil en af en toe ook